

1. Det kongelige Bibliotek

Baggrunden af forskellige bibliotek- og universitetsbibliotekskulturelle har sat deres afspændte præg på forholdet mellem universiteter og bibliotekerne i 1993. For det første med kulturministerens 14. april 1993 beslutning om at ændre det fremtidige organisatoriske forhold mellem Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 1. afdeling gennem en sammenlæg-

ningsretning af universitetsbibliotekskulturen og enkelte dele af det kongelige Bibliotek, så disse forholdene skal være en samlet helhed. Det betyder, at universitetsbibliotekskulturen tydeliggøres, sket hvad angår bibliotekets rammer, organisation, personale og økonomi, og at den struktur bl.a. vil omfatte de universitetsbiblioteker med tilknyttede samlinger af bøger og humanhistoriske- og studielitteratur. Ledelsen af den sammenlagte institution vil fortsat henføres under Det kongelige Biblioteks overblik. Den daglige ledelse af

Samarbejde med eksterne institutioner

de historiske, humanistiske og samfundsvidenskabelige fagområder og Danmarks Begrebsnet. Derved er der skabt en sammenlægning af de hidtil formelt adskilte institutioner Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 1. afdeling, der sidenhen siden 1982 har som hovedopgave bibliotekfunktionerne for de universitetsbiblioteker og som i øvrigt er Danmarks videnskabelige elektroniske informations- og kommunikationsbibliotek fra henholdsvis 1993 og 1995.

Biblioteket er der indgår en ny samarbejdsrelation mellem universiteter og den nye almene institution. De to største faglige afdelinger, Kulturbibliotekets Universitet og Det kongelige Bibliotek, som 3. november 1993 underkender sig og som vil fortsætte samarbejdet mellem de to institutioner. De to institutioner vil fortsætte samarbejdet mellem de to institutioner. De to institutioner vil fortsætte samarbejdet mellem de to institutioner.

Herved er de strukturelle rammer for den fremtidige universitetsbiblioteksorganisation af Københavns Universitet, således som den bl.a. har været drevet i den Arbejdsgruppe 2 under Moderniseringsprojektet for Det kongelige Bibliotek, hvis arbejde i perioden 1985-89 resulterede i rapporten »Bibliotek og Universitet« (Bertram: Modernisering i historiske rammer, bd. 1, som forberedelse for 1990), forlagt for de kommende år. Biblioteket er allerede gået i gang med at drage fordel af de muligheder, der kommer ved henlæggelsen af de to institutioner. De to institutioner vil fortsætte samarbejdet mellem de to institutioner.

2. Sammenlægning af Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 1. afdeling

Kulturministerens beslutning om sammenlægningen af de to institutioner vil blive gennemført i 1993. De to institutioner vil fortsætte samarbejdet mellem de to institutioner.

2. Offentliggørelse af Det kongelige Biblioteks fremtidsprojekt

I juli 1989 offentliggjorde Det kongelige Bibliotek sit store midlertidige fremtidsprojekt til omkring 325 mio. kr. (1989-niveau), der omfatter en udbygning af universitetsbiblioteket, de historiske og tekniske-administrative funktioner og de dermed forbundne publikationsfunktioner i tilknytning til de væsentlige fagområder på Slotsholmen og i Københavns universitet og et omfattende samarbejde mellem universitetsbiblioteket og Det kongelige Bibliotek.

Projektet, hvis eneste reelle betingelse var, at det var et midlertidigt projekt i en af Københavns forstæder, er offentlig beskrevet i Moderniseringsprojektet. Arbejdsgruppe 1's fremskridt af det kongelige Biblioteks fremtiden. Fysiske udbygning af biblioteket og modernisering af biblioteket i historiske rammer. Helt fremskridt om dette - et af de to institutioner vil fortsætte samarbejdet mellem de to institutioner.

1. Det kongelige Bibliotek

Begivenheder af betydelig biblioteks- og universitets-historisk rækkevidde har sat deres afgørende præg på forholdet mellem universitetet og bibliotekerne i 1989. For det første traf kulturministeren 14. april 1989 beslutning om at nyordne det fremtidige organisatoriske forhold mellem Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 1. afdeling gennem en sammenlægning af de to institutioner til én, der bevarer navnet Det kongelige Bibliotek og i øvrigt er Danmarks Nationalbibliotek, Københavns Universitetsbibliotek for de teologiske, humanistiske og samfundsvidenskabelige fagområder og Danmarks Bogmuseum. Derved er der sket en sammenlægning af de hidtil formelt adskilte institutioner Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 1. afdeling, der tilsammen siden 1927 har løst universitetsbiblioteksfunktionen for tre af universitetets fakulteter, og som i øvrigt er Danmarks ældste endnu eksisterende universitets- og lærdomsbiblioteker fra henholdsvis 1653 og 1482.

Endvidere er der indgået en ny samarbejdsaftale mellem universitetet og den nye samlede institution, 29 år efter den forrige aftale mellem Københavns Universitet og Det kongelige Bibliotek alene. 9. november 1989 underskrev rektor og overbibliotekaren samarbejdsaftalen, som omhandler det biblioteksmæssige samarbejde imellem de to institutioner, herunder den biblioteksmæssige betjening af de teologiske, humanistiske og samfundsvidenskabelige fakulteter.

Hermed er de strukturelle rammer for den fremtidige universitetsbiblioteksbetjening af Københavns Universitet, således som den bl.a. har været drøftet i den Arbejdsgruppe 2 under Moderniseringsprojektet for Det kongelige Bibliotek, hvis arbejde i perioden 1986-88 resulterede i rapporten »Bibliotek og Universitet« (Serien: Modernisering i historiske rammer, bd. 2, se årsberetning for 1988), fastlagt for de kommende år. Bibliotekerne er allerede gået i gang med at drage de faglige og organisatoriske konsekvenser heraf, ligesom brugerne – forskere og studerende ved Københavns Universitet – i de kommende år vil kunne se frem til en forbedring af biblioteksbetjeningen. Samtidig fortsætter samarbejdet om den fysiske planlægning af udbygningen af biblioteksfaciliteterne på Amager med henblik på realisering i perioden 1993-96.

1. Sammenlægning af Det kongelige Bibliotek og Universitetsbibliotekets 1. afdeling

Kulturministerens beslutning om sammenlægningen af de to hidtidige biblioteker til én institution skal – som det er udtrykt i ministerens skrivelse – efterfølges af »en intern omstrukturering, således at universitetsbiblioteks- og nationalbiblioteksfunktionerne organiseres som ligestillede enheder med betydelig selvstændighed. Der skal særligt foretages en nærmere sam-

menfletning af universitetsbiblioteksfunktionens enkelte dele med det formål, at denne funktion skal udgøre en samlet helhed. Det forventes, at universitetsbiblioteksfunktionen tydeliggøres, såvel hvad angår fysiske rammer, organisation, personale og accession, og at den struktur bl.a. vil omfatte to nærbiblioteker med relativt store samlinger af basal og kurant forsknings- og studielitteratur. Ledelsen af den sammenlagte institution vil fortsat henhøre under Det kongelige Biblioteks overbibliotekar. Den daglige ledelse af universitetsbiblioteksfunktionen forventes henlagt under en særlig leder. Den pågældende vil være underlagt overbibliotekaren for Det kongelige Biblioteks instruktionsbeføjelser, men kompetencen til at træffe beslutning i såvel personalemæssige som bevillingsmæssige spørgsmål, herunder spørgsmål om fordelingen af anskaffelsesbevillingen, forventes i vid udstrækning delegeret til lederen af universitetsbiblioteksfunktionen«. De relevante dokumenter vedrørende sammenlægningen er publiceret i et særnummer af Det kongelige Biblioteks Interne Meddelelser (25. årg. nr. 13, maj 1989).

I konsekvens heraf har institutionschefen i november 1989 forelagt Kulturministeriet et udkast til en ny organisationsstruktur for den samlede institution med henblik på at få afklaret et par væsentlige tvivlsspørgsmål. Samtidig er et opslag og en stillingsbeskrivelse for overbibliotekaren for universitetsbiblioteksområdet sendt til høring på Københavns Universitet. Denne var ikke afsluttet ved beretningsårets afslutning.

2. Offentliggørelsen af Det kongelige Biblioteks fremtidsprojekt

I juli 1989 offentliggjorde Det kongelige Bibliotek sit store todelte fremtidsprojekt til omkring 525 mill. kr. (1989-niveau), der omfatter en udbygning af nationalbiblioteks-, de museale og teknisk-administrative funktioner og de dermed forbundne publikumsfunktioner i tilknytning til det nuværende bygningskompleks på Slotsholmen ud i Københavns havnefront og et centralmagasin med tilhørende universitetsbiblioteksfaciliteter i tilknytning til Københavns Universitet Amager.

Projektet, hvis eneste realistiske alternativ ville være et nyt bibliotek i en af Københavns forstæder, er udførligt beskrevet i Moderniseringsprojektets Arbejdsgruppe 1's betænkning »Det kongelige Bibliotek i fremtiden. Fysiske udbygningsbehov og muligheder« (serien: Modernisering i historiske rammer bd. 1). Offentlighedens modtagelse af og den efterfølgende presedebat om dette – et af dansk kulturhistories største projektforslag – er samlet i et særnummer af Det kongelige Biblioteks Interne Meddelelser (25. årg. nr. 17, juli 1989). Efter projektets realisering vil Københavns Universitet Amager blive nabo til et centralmagasin, der rummer enestående samlinger af stor betydning for forskningen.

3. Revision af samarbejdsaftalen

Det i efteråret 1988 nedsatte udvalg til revision af samarbejdsaftalen mellem Københavns Universitet og Det kongelige Bibliotek (se årsberetning for 1988) har i 1989 afholdt 5 møder og kunne i september afslutte sit arbejde med et udkast til en ny »Aftale om biblioteksmæssigt samarbejde imellem Københavns Universitet og Det kongelige Bibliotek«, som blev godkendt af Konsistorium 11. oktober 1989 og af Det kongelige Biblioteks ledelse 16. oktober 1989. Aftalens bekræftelse fandt formelt sted ved de to institutionschefer underskrivelse 9. november 1989 på Københavns Universitet.

Aftalen er formelt struktureret således, at den dels består af en hovedaftale, der kun kan ændres på institutionsniveau, dels af et sæt »Bemærkninger« hertil, der uden at berøre hovedaftalen kan ændres efter forhandling i de i § 10 fastlagte samarbejdsorganer.

Hovedaftalen er disponeret i kapitler om hhv. biblioteksfagligt samarbejde, accessionssamarbejde, og om samarbejdets organisation. Den trådte i kraft 1. januar 1990 og løber indtil den af en af parterne opsiges med mindst 6 måneders varsel. Bemærkningerne rummer dels udfyldende aftaler, dels beskrivelser af vilkår for og fortolkninger af aftalens bestemmelser, f.eks. om den særlige låneordning, der indføres for universitetets videnskabelige personale.

Ved beretningsårets afslutning var en iværksat høringsrunde på Københavns Universitet vedrørende bemærkningerne endnu ikke afsluttet.

4. REX

Arbejdet med at udbygge Det kongelige Biblioteks informationssystem REX er fortsat i 1989. Der er sket en fortsat implementering af edb-anvendelsen inden for de forskellige samlingsenheder på biblioteket, og her har især implementeringen på Universitetsbiblioteket i Fiolstræde og på Amager stået i focus. Databasen var ved årets slutning vokset til over en halv million bibliografiske poster, heraf stammer de godt 60.000 fra Instituttenestens katalogisering for institutbibliotekerne. Biblioteket har i sammenhæng med universitetets netudbygning forberedt udbygning af kommunikationsnettet og tilsluttes i begyndelsen af 1990 til DE-Nettet. Denne udbygning tilgodeser bl.a. den del af bibliotekets målsætning, som fastsætter, at alle terminaler, som er tilsluttet Københavns Universitets almindelige kommunikationsnet, skal have let adgang til REX.

Det kongelige Bibliotek har i lighed med en række andre store forskningsbiblioteker underskrevet kontrakt med RC International A/S om videreudvikling af bibliotekssystemet med overgang fra de nuværende to RC8000 anlæg til den næste generation af minidatamater RC9000 samt overgang til et nyt bibliotekssystem RCLib II. Første RC9000 maskine blev leveret i slutningen af året. Til dette formål har Det kongelige

Bibliotek sammen med en række andre forskningsbiblioteker modtaget en særbevilling til edb-anskaffelser, tiltrådt af Finansudvalget 6. december 1989.

Denne hastige udbygning af anlægget er en forudsætning for, at kapaciteten hos informationssystemet REX kan følge med den hastige vækst i såvel databasestørrelse som i antallet af benyttere.

5. Universitetsbibliotekerne på Amager og i Fiolstræde

I forbindelse med sammenlægningen af Det kongelige Bibliotek og det tidligere Universitetsbibliotekets 1. Afdeling, som blev besluttet ved Kulturministeriets skrivelse af 14. april 1989, har der på Universitetsbibliotekets afdelinger på Amager og i Fiolstræde i årets løb fundet et omfattende moderniseringsarbejde sted.

Allerede i slutningen af 1988 blev der opstillet et antal terminaler i de to bibliotekers publikumsområder, således at hele katalogen på Amager og accessionen i Fiolstræde fra ca. 1980 ff. nu er online-tilgængelig i REX. Basen indeholdt ved udgangen af 1989 ca. 47.000 poster fra biblioteket på Amager og ca. 28.000 poster fra biblioteket i Fiolstræde.

På Amager har der i løbet af efteråret været afholdt introducerende undervisning for studerende i REX hver anden uge. Desuden har bibliotekets personale givet introduktion og emneundervisning i brug af REX-basen i faget informationskundskab og videnssøgning. I Fiolstræde gives der vejledning i REX som led i den almindelige publikumsbetjening, ligesom online-katalogen præsenteres som led i de biblioteksinstruktioner, som ved semesterstart arrangeres for universitetsstuderende. På biblioteket på Amager blev der i august opstillet en CD-ROM-terminal til brug for publikum. Af CD-ROM databaser er foreløbig anskaffet MLA og PsycLit. På biblioteket i Fiolstræde vil der blive etableret CD-ROM-adgang i begyndelsen af 1990, og Social Sciences Citation Index og Humanities Index på CD-ROM er blevet anskaffet.

På Amager er der desuden online-adgang til DIA-LOG, LIBRIS, UBO BOK, ALIS og COSMOS, og på begge biblioteker til ALBA/SAMKAT og Artikelbasen, som i Fiolstræde navnlig finder anvendelse i forbindelse med avissamlingen.

På Amager har man i begyndelsen af året taget BC-fjernlånsprogrammet i brug. Dette er et program til styring af indlån fra andre biblioteker. Der er mange fordele ved dette program. Den væsentligste er, at det nu er muligt at fremskaffe materiale betydeligt hurtigere end før. Det er også muligt øjeblikkeligt at konstatere, hvad en låner har i bestilling eller allerede har modtaget. Endvidere har man nu fra årsstatistikken kunnet konstatere, at en væsentlig større del af de afsendte bestillinger er blevet effektueret. Systemet har således betydet en rationalisering og en serviceforbedring, hvad angår bibliotekets meget store indlån fra andre biblioteker.

Som resultat af online-katalogens etablering i bibliotekerne både på Amager og i Fiolstræde er der foregået en omlægning af de interne arbejdsprocesser med det formål at rationalisere arbejdsgangene og dermed opnå en kortere gennemløbstid.

I Fiolstræde besluttede man allerede ved årets begyndelse at afvikle den eksisterende kortkatalog og i samme forbindelse at erstatte det eksisterende klassifikationssystem med DK 5, hvilket har gjort systematiseringsarbejdet mindre ressourcekrævende.

I foråret nedsattes en arbejdsgruppe med repræsentanter for begge afdelinger, som skulle stille forslag om indførelse af edb i accessionsleddet. Gruppen afgav rapport i juni 1989, og i løbet af efteråret har man indført edb i accessionen, samtidig med at accessions- og katalogiseringsfunktionerne begge steder er slået sammen til én afdeling. Herved opnås, at bøgerne accessioneres og katalogiseres i én arbejdsgang med henblik på at sikre hurtigere gennemløb. Ligesom bøgerne således hurtigere kan stilles til publikums rådighed, rummer den nye arbejdsproces tillige den fordel, at titlerne nu registreres allerede i bestillingsleddet, hvorved benytterne vil kunne se, hvilke bøger der er under anskaffelse.

I 1989 er der også udfoldet bestræbelser på at forbedre bibliotekernes fysiske rammer. På biblioteket i Fiolstræde er der med forholdsvis enkle midler foretaget en gennemgribende ombygning af publikumsarealerne. Den hidtidige opdeling i udlån og katalogværelse er erstattet af ét stort publikumsområde med ny udlånsskranke og synlig informationsvagt. Der er herved skabt lysere og venligere rammer om publikumsbetjeningen, ligesom adgangen til katalogerne er blevet forbedret. Udlånet har nu åbent fra kl. 10-16.

På biblioteket på Amager har man ønsket at åbne sig mere over for Universitetet. Indgangspartiet er fornyet med nye glasdøre, og der er ved nedtagning af gardiner givet flere muligheder for indblik i biblioteket, som derved har synliggjort sig for det omgivende universitet.

Det kongelige Bibliotek er begyndt at sælge et udvalg af sine relevante publikationer på Universitetsbibliotekerne på Amager og i Fiolstræde og sælger et udvalg af sine orientalske postkort fra Orientalsk Afdeling på Københavns Universitet Amager.

6. Institut tjenesten

Instituttjenesten har i løbet af 1988 og 1989 gennemgået en reorganisering af afdelingens ledelsesforhold og arbejdsgange. Denne reorganisering er foretaget af afdelingsbibliotekar Hanne Balslev og bibliotekskonulent, cand.mag. Barbara Melchior. Pr. 1. januar 1990 efterfølges Hanne Balslev af afdelingsbibliotekar Joan Leergaard som daglig leder af Instituttjenesten.

De gennem adskillige år opsamlede pukler dels af kort i Trykkeriet, dels af kladdesedler i Instituttjenesten var afviklede pr. 1. april 1989, og Instituttjene-

sten følger nu med den løbende accession på Københavns Universitets institutbiblioteker.

Katalogiseringen er overgået til edb-registrering til REX, der pr. 31. december 1989 rummer ca. 63.000 poster fra Institut tjenesten, heraf ca. 19.000 inddateret i 1989.

Der leveres endvidere kort til de fleste institutter, udskrevet af Det kongelige Biblioteks rapportgenerator.

7. Informations- og dokumentationsfunktioner og Informationssalen på biblioteket på Slotsholmen

I 1989 er gennemført en omfattende ombygning af det publikumstilgængelige område på Slotsholmen. I januar blev Udlånet flyttet tilbage og er nu indrettet i moderne og mere overskuelige omgivelser. Samtidig udvidedes det publikumstilgængelige areal ind til et magasinrum på hver side af det nye Udlån, således at flere håndbøger kan være til umiddelbar disposition.

Dernæst er der gennemført en fuldstændig renovering af den store Informationssal, idet der er nedrevet to vægge, og derved er der skabt en sammenhængende og overskuelig Informationssal, hvor publikum har adgang til kataloger, bibliografier og til et væsentligt større antal terminaler med adgang til REX.

I den nye Informationssal er der indrettet en ny samlet information, hvor informationsvagterne også råder over relevante terminaler, således at lånerne kan vejledes bedst muligt. Der er online adgang til Bibliotekscentralens Artikelbase, til forskningsbibliotekernes fælles base, ALBA, og til DANDOK-basen. Disse baser giver specielt for det danske materiales vedkommende et værdifuldt supplement til REX. Gratis søgninger i Artikelbasen, DANDOK-basen og ALBA vil normalt blive foretaget af en biblioteksmedarbejder.

Som led i udviklingen af bibliotekets informations- og dokumentationsydelser er der ved informationskranken også mulighed for søgning i en række databaser på CD-ROM og fritekstdatabaser på mikrodatamat. Blandt tilgængelige CD-ROM kan nævnes Oxford English Dictionary, PAIS (Public Affairs Information Service) og PsycLit (Psychological Abstracts). Disse baser er nærmere beskrevet i REX-systemets hjælpeskærme, og oplysninger kan fremhentes med kommandoen? EDOK.

I Informationssalen er der desuden adgang til fritekstbaser på mikrodatamat hvoraf kan nævnes: Katalog over Læsesalens Håndbibliotek; Katalog over Danske Musikhåndskrifter til 1800 (MUSIKAT); Katalog over Dramatisk Bibliotek; Dansk Juridisk Bibliografi 1986 og 1988-89 (Bøger og tidsskriftartikler).

I Det kongelige Biblioteks kurser i biblioteksbenyttelse og litteratursøgning deltog i 1989 studerende fra følgende fagområder: Teologi, geografi, historie, statsvidenskab, samfundsfag, teaterhistorie, orientalsk filologi, kunsthistorie, forhistorisk arkæologi, dansk,

antropologi, religionshistorie, russisk, europæisk etnologi, jura, »tværfaglige humanister«.

Det kongelige Bibliotek har i 1989 ca. 1 gang ugentlig undervist i brug af REX-basen med offentlig adgang. Kurset har bestået i ca. halvdelen times undervisning, og ca. 800 personer har modtaget denne undervisning.

Der er blevet afholdt et særligt kursus (på engelsk) for udenlandske studerende under ERASMUS-aftalen o.l.

8. Udlån fra biblioteket på Slotsholmen

1. september udvidedes åbningstiden i telefonbestillingen på Slotsholmen til det dobbelte, således at der er åbent mandag-fredag kl. 9-15. Hermed har biblioteket imødekommet et mangeårigt ønske fra lånerne om bedre service på dette område.

Den i 1987 påbegyndte revision af alle udlån fra biblioteket på Slotsholmen blev afsluttet i efteråret 1988. Herudover sker der en løbende revision af udlånsmassen. Det har vist sig, at et mindre antal lånere meget vanskeligt bringes til at aflevere det materiale, som de har lånt, og nogen reagerer overhovedet ikke på bibliotekets hjemkaldelser. Disse lånere påfører derved biblioteket meget ekstraarbejde, ligesom de forhindrer andre låneres adgang til disse værker.

På baggrund af erfaringerne fra den store generalrevision indførtes 1. november 1989 et nyt reglement, gældende fra 15. december 1989. Reglementet skal ses i forlængelse af den omfattende reorganisering og modernisering af udlånsvirksomheden, hvis hovedmål er: bedre service, hurtigere levering af bøger, enklere regler, bedre information og længere åbningstider. Biblioteket har valgt at prioritere, således at der lægges vægt på positiv lånerbetjening, frem for at de efterhånden sparsomme ressourcer skal spildes på negative hjemkaldelses-, inddrivelses- og erstatningssager. I det nye reglement fastslås det derfor umisforståeligt, at forsømmelige og uefterrettelige lånere skal refundere biblioteket alle administrative omkostninger som følge af deres uefterrettelighed.

Det nye hjemlånsreglement er desuden et synligt resultat af, at Det kongelige Bibliotek og det tidligere Universitetsbibliotekets 1. afdeling nu er sammenlagt til én institution. I løbet af det kommende år vil der blive indført et fælles lånerkort, der giver ret til hjemlån fra alle bibliotekets betjeningssteder.

Analysen af udlånet på Slotsholmen har vist, at især reservationshjemkaldelser af bøger fra en låner til en anden låner har voldt store problemer. Et højt serviceniveau, defineret som hurtig levering af reserverede værker til den bestillende låner, afhænger såvel af bibliotekets organisation som af, at den første låner overholder sin forpligtelse til at aflevere, når en bog hjemkaldes til en ny låner. For at sikre, at en ny låner ikke hindres adgang til et allerede hjemlånt værk, som kan

hjemkaldes, er der i det nye reglement indført en særlig regel herom. Den låner, som sidder hjemkaldelsen overhørig, vil få meddelelse om, at biblioteket forbeholder sig ret til – uden yderligere varsel – at hasteskaffe et ekstra eksemplar af bogen på den pågældende låners regning.

I forlængelse af den ovenfor nævnte samarbejdsaftale mellem universitetet og Det kongelige Bibliotek arbejdes der nu på en revideret udgave af det særlige reglement for lån til ansatte ved universitetsinstitutter.

9. Håndskriftafdelingen

Af vigtige erhvervelser i 1989 kan nævnes kobberstikkeren G. L. Lahdes stambog (gave fra Kulturværdiudvalget), en stor brevsamling omkring forfatteren Just Mathias Thiele, flere samlinger af professor Vilh. Grønbechs papirer og R. Broby-Johansens papirer.

Det kongelige Bibliotek har fra fru Lise Lander i Paris modtaget koreografen Harald Landers papirer. Samlingen rummer nedskrifter af Harald Landers egne balletter og af de Bournonville-balletter, Harald Lander satte op i København og i udlandet, f.eks. Sylfiden, Et Folkesagn, Kermessen i Brügge, Napoli. Desuden rummer samlingen breve, kontrakter, musikarkivalier, billeder og udklip. Harald Lander var den kunstner, der kom til at betyde mest for Den Kongelige Ballet i dette århundrede, og ballethistorisk er det derfor meget væsentligt, at disse papirer nu er erhvervet af Det kongelige Bibliotek. Harald Landers arkiv vil blive tilgængeligt for videnskabelige formål med Lise Landers skriftlige tilladelse.

På initiativ af Københavns Universitet og med støtte fra Carlsbergfondet har cand. mag. Bjarne Schartau manuskriptet til en trykklar katalog over Det kongelige Biblioteks græske håndskrifter under udarbejdelse; arbejdet hermed afsluttes 1990.

Som et led i en større kampagne for at komme til bunds i de ordnings- og registreringsarbejder, der som følge af manglende arbejdskraft ikke har kunnet foretages tidligere, har Håndskriftafdelingen ved hjælp af fondslønnet og henvist langtidslidig arbejdskraft igangsat forskellige projekter med henblik på tilgængeliggørelse af en række arkivfunds. Blandt de således behandlede samlinger kan nævnes professorerne L. L. Hammerichs, Erik Arups og Johs. Witt-Hansens arkiver, samt tegneren Hans Bendix' arbejder; desuden er digteren B. S. Ingemanns papirer i Sorø blevet registreret ved hjælp af en særlig bevilling. De fleste af de pågældende registranter vil tillige med andre blive udgivet i en ny serie af bibliotekets vejledninger for publikum i lighed med tilsvarende arkivregistraturer. – For at undgå pukkeldannelse fremover tilstræber afdelingen en vis forenkling af ordnings- og registreringsproceduren i forbindelse med edb-registrering af den nye accession.

10. Judaistisk Afdeling

Judaistisk Afdeling på Det kongelige Bibliotek indgik i et snævert samarbejde med en række nationalbiblioteker i USA, USSR, Europa og Israel under auspici af International Council for Soviet Jewry med henblik på åbning af Judaica/Hebraica samlinger i USSR og affotografering af disse til videodisc.

Førstebibliotekar Ulf Haxen indtrådte som formand for censorkollegiet ved Københavns Universitets Institut for orientalsk Filologi i 1988.

11. Kontoret for internationale Publikationer

Det kongelige Bibliotek er i 1989 blevet depotbibliotek for WIPO (World Intellectual Property Organization, Verdensorganisationen for Intellectuel Ejendomsret). Dette indebærer, at Det kongelige Bibliotek modtager alt trykt materiale udgivet af WIPO, fortrinsvis på engelsk. Materialet bliver registreret i REX. Materialet kan hjemlånes efter gældende udlånsregler.

WIPO er en af de 16 særorganisationer under FN. Det kongelige Bibliotek er depotbibliotek for FN, samt følgende særorganisationer: GATT, ILO, UNESCO og Den Internationale Domstol i Haag. WIPO's hovedopgaver er at fremme beskyttelsen af intellektuel ejendomsret over hele verden, at administrere de forskellige traktater indgået på området og at fremme samarbejdet med udviklingslandene. Yderligere oplysninger vedr. WIPO kan fås ved henvendelse til Kontoret for internationale Publikationer.

Kontoret for internationale Publikationer har i nogen tid haft online-adgang til EF Kommissionens databaser SCAD (Système communautaire d'accès à la documentation) og CELEX (Computerized documentation system for European Community Law).

12. Orientalisk Afdeling og Bibliotekstjeneste

Orientalisk Afdeling flyttede i 1988 ud fra Det kongelige Bibliotek til Københavns Universitet Amager, og samtidig integreredes Det kongelige Biblioteks bibliotekstjeneste ved Nordisk Institut for Asienstudier (NIAS) i Orientalisk Afdeling. Betjeningen er ved udflytningen forbedret betydeligt, idet der er indrettet en referencelæsesal. Her fremlægges også de nyeste bøger og tidsskrifter.

Udlån af litteratur på orientalske sprog foregår via Orientalisk Afdeling, normalt med omgående ekspedition.

Af sikringshensyn befinder de orientalske håndskrifter, bloktryk og øvrige musealia sig dog stadig på Det kongelige Bibliotek og kan benyttes dér efter nærmere aftale. Bøger om Orientens sprog, litteratur og historie, trykt på europæiske sprog, er ikke flyttet til Amager. Disse bøger skal som hidtil findes i Det kongelige Biblioteks almindelige kataloger på Slotsholmen og kan ikke slås op i Orientalisk Afdeling. De kan bestilles enten på Det kongelige Bibliotek, Slotshol-

men, via Orientalisk Afdeling eller på Universitetsbibliotekerne på Amager eller i Fiolstræde.

Fra 1989 er inddatering til REX påbegyndt, indledningsvis kinesiske og japanske titler, accessionerede i 1989.

13. Udenlandske samlinger på Slotsholmen

Udenlandske Samlinger på Det kongelige Bibliotek, Slotsholmen, omfatter 4 afdelinger (Udenlandske Monografier, Udenlandske Tidsskrifter, Udenlandske Afdelings Systematiske Katalog og Udenlandske Afdelings Bibliografiske Kontor) og 3 sektioner (Indbindingskontoret, Opslaget og Magasingruppen).

I året 1989 gennemførtes i vidstrækning en integration af accessions- og katalogiseringsprocessen i Udenlandske Monografier og Udenlandske Tidsskrifter. Integrationen rummer bl.a. den fordel, at titlerne allerede i bestillingsleddet registreres i REX, hvorved benyttelse kan se, hvilke bøger og tidsskrifter der er under bestilling.

Det kongelige Bibliotek har i efteråret 1989 modtaget en donation fra Ny Carlsbergfondet til anskaffelse af facsimileudgaven af Henrik Løves Evangelier, der af forskere betragtes som det ubetingede mesterværk inden for det 12. århundredes bogkunst. Evangeliet er udført i klostret i Helmershausen syd for Braunschweig, hvor der var et europæisk centrum for religiøs kunst, herunder for kunstnerisk fremstilling af liturgiske bøger. For Danmark har en facsimileudgave af dette håndskrift en særlig betydning, idet Det kongelige Bibliotek ejer ét af de 19 bevarede håndskrifter, der er udført i skriptoriet i Helmershausen.

14. Udstillinger og seminarer

»Perestrojka, glasnost og socialisme« – sommerudstilling på Det kongelige Bibliotek på Slotsholmen i 1988 – blev vist på Københavns Universitet Amager fra oktober 1988 og vinteren over.

I 200-året for den franske revolution viste Det kongelige Bibliotek på Slotsholmen en stor og meget omtalt udstilling »Danmark og Den Franske Revolution« for hallen. – Udstillingen var baggrund for en foredragsrække i løbet af sommeren. Foredragsholderne var bl.a. medarbejdere fra Københavns Universitet.

Det kongelige Bibliotek deltog som medarrangør sammen med bl.a. Arbejderbevægelsens Bibliotek og Arkiv, København, Institut for Dansk og Fremmedsprog, Roskilde Universitetscenter, og Institut for Samtidshistorie, Københavns Universitet, i et Nordisk Symposium: »Hitlerflygtninge, i Norden. Landflygtighed og politisk eksil 1933-1945«, som afholdtes på Københavns Universitet, Øster Vold kompleks, 3.-5. oktober 1989. I seminaret deltog nordiske forskere samt forskere fra Forbundsrepublikken Tyskland, fra Den Tyske Demokratiske Republik og Østrig.

9.-27. oktober afholdt Orientalisk Afdeling i samarbejde med NIAS en udstilling om Rabindranath Ta-

gøre i forhallen på Københavns Universitet Amager. Udstillingen blev afholdt i anledning af Tagoreugen på NIAS, hvor der var mulighed for at høre foredrag om den store digter samt at lytte til hans egne sange og musik. Østasiatisk Afdelings bidrag til udstillingen søgte at belyse forskellige sider af det alsidige geni: blandt andet Tagore som poet, som prosaforfatter og som billedkunstner.

30. oktober-1. november 1989 afholdtes seminar og udstilling i anledning af »The Year of The Hebrew Language«. Præsidenten for The Academy of the Hebrew Language, professor dr. Joshua Blau forelæste på Det kongelige Bibliotek 30. oktober 1989 over emnet »The Responsa of Maimonides«. I den anledning åbnede Det kongelige Bibliotek udstillingen »Den jødiske bog – jødiske sprog« 30. oktober til 30. november 1989. I samarbejde med Københavns Universitet afholdtes symposiet »Det Hebraiske Sprog og dets genoplivelse«.

I 50-året for den østrigske forfatter Joseph Roths død vistest 5. oktober-10. november 1989 på Universitetsbiblioteket, Amager, en plancheudstilling om dennes liv og værk, stillet til rådighed af den Østrigske Forbundsrepublik. I forbindelse med udstillingen var fremlagt værker af og om Joseph Roth, herunder førstestudegaver.

15. Personalia

Førstebibliotekar, mag.art. Kirsten Rønbo Lauridsen, Østasiatisk Afdeling, er bevilget orlov for at varetage stillingen som overbibliotekar ved Aalborg Universitetsbibliotek fra 1. maj 1989.

Forskningsbibliotekar, mag.art. Stig Rasmussen er konstitueret som daglig leder af Østasiatisk Afdeling fra 9. maj 1989.

Vagtmester Leo Poulsen er d. 14. juli konstitueret og 1. december 1989 varigt udnævnt til forvalter.

Kst. førstebibliotekar, cand.mag. Steen Bille Larsen er udnævnt til førstebibliotekar med funktioner som administrationschef og 2. souschef ved Det kongelige Bibliotek fra 1. november 1989.

Cand.mag. Christian Kaatmann er ansat som udlånssekretær (akademisk fuldmægtig) ved Udlånsafdelingen fra 1. november 1989.

Forskningsbibliotekar, cand.mag. Charlotte Rohde er overført til tjeneste som akademisk sagsbehandler ved Overbibliotekarens Sekretariat fra 1. november 1989.

Førstebibliotekar, civ.ing. Olga Porotnikoff, Afdelingen for Udenlandske Monografier, forretter med virkning fra 1. december 1989 tjeneste ved Rigsbibliotekembedet (Statens Bibliotekstjeneste).

Førstebibliotekar, cand.mag. Jacob Thomsen, Rigsbibliotekembedet, forretter med virkning fra 1. december 1989 tjeneste ved Det kongelige Biblioteks Danske Afdeling.

16. Publikationer 1989

16.1. Generelle publikationer

Danske Kortsamlinger. En guide. Red. af Marie Louise Brandt, Jørgen Nybo Rasmussen og Lizzi Schwenger. Kbh.: Dansk Kartografisk Selskab og Det kongelige Bibliotek. 1989. 77 s. Ill. ISBN 87-7023-547-3. Kr. 80,-

Er månen den samme, er foråret som før? Tidlig japansk litteratur udvalgt, oversat og kommenteret af Charlotte Rohde og Lone Takeuchi. Kbh.: Rhodos. 1989. 355 s. ISBN 87-7245-334-6.

Fridrich, Johann Gottlieb: Fjorten billeder fra den franske revolution 1792-1799/Quatorze images de la Révolution française 1792-1799. Udg. af Thor-kild Kjærgaard. Herning: Det kgl. Bibliotek og Poul Kristensens Forlag. 1989. [38 s.]. Ill. ISBN 87-7468-257-1. Kr. 120,-

Hjørland, Birger: Online og CD-ROM databaser på Det kongelige Bibliotek. Kbh.: 1989. 89 s. ISBN 87-7023-515-5. Kr. 50,- (studenterrabat 50 %).

Kolding Nielsen, Erland og Niels Ivan Boserup: REX – The Royal Library's OPAC. Status and Perspectives. i: LIBER Bulletin, Vol. 34, 1989, ss. 82-90. – Også udgivet som offprint af Det kongelige Bibliotek. Kr. 10,-.

Kongelig Hoffotograf Peter Elfelt ... en billedkavalkade/Peter Elfelt Photographer to the Royal Danish Court ... a cavalcade. Udg. af Det kongelige Bibliotek i anledning af fotografiets 150 års jubilæum. Kbh.: 1989. 180 s. Ill. ISBN 87-7023-548-1. Kr. 275,-

Det kongelige Bibliotek i dag og i fremtiden. Red. af Marianne Alenius. Kbh.: 1989. 39 s. Ill. Kr. 30,-

Det kongelige Bibliotek i forandring. Moderniseringsprojektet 1986-88. Udarb. af Moderniseringsprojektets Arbejdsgruppe 3. Kbh.: 1989. 368 s. ill. (Modernisering i historiske rammer 3). ISBN 87-7023-562-7. Kr. 215,-

Det Kongelige Bibliotek i fremtiden. Fysiske udbygningsbehov og byggemuligheder. Udarb. af Moderniseringsprojektets Arbejdsgruppe 1. Kbh.: 1987 [Offentliggjort juni 1989]. 113 s. + bilag. Ill. (Modernisering i historiske rammer 1). ISBN 87-7023-617-8. Kr. 125,-

Pessah-Haggadah. Facsimile af Codex orientalis 7 fra Hessische Landes- und Hochschulbibliothek, Darmstadt. Kommentar ved Ulf Haxen. Graz. Akademische Druck- u. Verlagsanstalt. 1989. (Codices Selecti LXXXIX). ISBN 3-201-01463-x.

16.2 Nationalbibliografier

Dania Polyglotta. Literature on Denmark in languages other than Danish & Books of Danish interest published abroad. An annual bibliography compiled by the Danish Department of the Royal Library. New series 20. 1988. Ed. by Sven C. Jacob-

sen & Jan William Rasmussen. Cph.: The Royal Library. 1989. 94 s. ISSN 0070-2714. ISBN 87-7023-418-3. Kr. 400,-.

Dansk Kortfortegnelse 1988. Udarb. af Det kongelige Biblioteks Kortsamling, Ballerup: Bibliotekscentralen. 1989. 16 s.

Dansk Musikfortegnelse 1984-1988. Udarb. af Det kongelige Biblioteks Musikafdeling. Red. af Susanne Sagar. Ballerup: Bibliotekscentralen. 1989. 155 s. ISSN 0105-8045. ISBN 87-552-1666-8. Kr. 335,-.

16.3 Fagbibliografier

Bibliography of Old Norse-Icelandic Studies. 1981-1983. Ed. by Hans Bekker-Nielsen. Cph.: The Royal Library. 1989. 106 s. ISBN 87-7023-481-7. ISSN 0067-7213. Kr. 160,-.

Dansk Juridisk Bibliografi 1988-89. Red. af Lotte Jacobsen. Kbh.: 1989. 222 s. ISBN 87-7023-626-7. Kr. 179,- (Studenterrabat 20 %).

Hjørland, Birger: Psykologi og grænseområder. Kilder til information. 3. rev. udg. Kbh.: 1989. 172 s. (Det kongelige Bibliotek. Fagbibliografier 7). ISSN 0105-5046. Kr. 73,20 (studenterrabat 50 %).

Ørsnes, Eva: Arkæologi. Det kongelige Biblioteks accession. 2. halvår 1988, 1. halvår 1989. Kbh.: 1989. 12 + 12 s. Gratis.

16.4 Tidsskrifter og serier

Magasin fra Det kongelige Bibliotek og Universitetsbiblioteket I. 3. årg. nr. 4, 4. årg. nr. 1-3. 1989. Red.: Jesper Düring Jørgensen. Kbh.: 1989. 89 s. Ill. ISSN 0901-7496. Gratis.

Nyhedsbrev fra Det kongelige Bibliotek. 1989: 1-4. Redaktion: Kontakt- og Oplysningsafdelingen. Kbh.: 1989. ISSN 0902-1272. Gratis.

16.5 Udstillingskataloger

Danmark og Den franske Revolution. Udstilling på Det kongelige Bibliotek 14. juni-30. september 1989. [Udstillingsfolder]. Kbh. Det kongelige Bibliotek. 1989. Il. Gratis.

Fotografiet 150 år. Udstilling på Det kongelige Bibliotek 24. oktober-30. december 1989. [Udstillingsfolder]. Kbh.: 1989. Ill. Gratis.

Kjærgaard, Thorkild: Danmark og den franske revolution/Le Danemark et la révolution française. [Udstillingskatalog]. Kbh. Det kongelige Bibliotek. 1989. 125 s. Ill. ISBN 87-7023-376-4. Kr. 75,-.

16.6 Publikumsorienteringer

Bøgh, Knud: Three Centuries at the Royal Library. Kbh. Det kongelige Bibliotek. 1988. 23 s. Ill. (User Guides 19). ISSN 0105-3167. Gratis.

Fag og fagreferenter. Udarb. af Åse Reymann. Kbh. 1989. 25 s. (Specialhjælpermidler 17). ISSN 0105-8215. Gratis.

Guide. The Royal Library. Ed. by The Public Rela-

tions Department. 7th ed. September 1989. 12 s. Kbh. Det kongelige Bibliotek. (Det kongelige Bibliotek. Publikumsorienteringer 8). ISSN 0105-3167. Gratis.

Hjælpesystem REX. Red. af Barbara Melchior. Kbh.: 1989. 194 s. (Det kongelige Bibliotek. Specialhjælpermidler 19). ISSN 0105-8215. Kr. 40,- (studenterrabat 50 %).

The Royal Library. Term Paper Assistance Program for DIS Students. Kbh.: Det kongelige Bibliotek. Informations- og Dokumentationsafdelingen. 1989. Folder. Gratis.

Vejledning. Det kongelige Bibliotek. 15. udg. August 1989. Red.: Kontakt- og Oplysningsafdelingen. 12 s. Kbh. (det kongelige Bibliotek. Publikumsorienteringer 12). ISSN 0105-3167. Gratis.

Erland Kolding Nielsen og Steen Bille Larsen

2. Danmarks natur- og lægevidenskabelige Bibliotek/Universitetsbiblioteket 2

Årets begivenhed var indvielsen af nybygningen den 15. marts. Fra denne dag fik publikum i den nye dobbelthøj bogsal adgang til at betjene sig selv i tidsskrifter 1983ff og bøger 1986ff samt adgang til at benytte edb-systemet COSMOS. Alle bøger og tidsskrifter i bodsalen er forsynet med strekkoder til edb-registrering. Udlånsadministrationsdelen af COSMOS har været i fuld drift fra indvielsesdagen.

Indvielsen

Der var indbudt ca. 150 gæster. Vi havde gerne inviteret mange flere fra biblioteksverdenen og fra vores brugerkredse, og mange har vi skuffet, men der var ikke plads til flere stole i den smukke nye bogsal.

Efter kulturministerens og overbibliotekarens taler fortalte bibliotekar Poul Aagaard Christiansen om den unikke Linné-samling, som biblioteket har fået overdraget og som nu er permanent udstillet i det ene af de 4 specielt sikrede udstillingsrum, som er bekostede af VELUXfonden. I de 2 underste rum udstilles bibliotekets verdensberømte naturhistoriske plancheværker.

Nu fhv. kgl. bygningsinspektør Nils Koppel, der har stået for det smukke byggeri, fortalte til slut bl.a. om den kunstneriske udsmykning, det store vægmaleri for enden af bogsalen udført af Jørgen Teik Hansen og de øvrige malerier og grafik af Niels Reumert og Uffe Christoffersen, sidstnævnte anskaffet med støtte fra Statens Kunstfond og Weimanns Legat. Det kgl. danske Musikkonservatoriums Brass Ensemble under ledelse af Mogens Andresen indledte og afsluttede arrangementet med musik.

Der var efterfølgende rundvisning og demonstra-

tion af edb-systemet COSMOS samt servering af canapeer, vin og kaffe.

Personalet festede om aftenen for egen regning og de sidste legatportioner fra de nu ophævede legater, Munksgårds Legat og van Deurs Rejselegat, blev uddelt, som en velfortjent belønning for den særlige arbejdsindsats, der var ydet i forbindelse med klargøring af alt det nye.

Bibliotekets navn

Bibliotekets officielle navn er fra 1990: Danmarks natur- og lægevidenskabelige Bibliotek med undertitlen Universitetsbiblioteket 2.

Nyindretningen af biblioteket

Med udvidelsen har biblioteket nu rådighed over 8.195 kvm og fjernmagasinet Lundtofte 600 kvm. I årets løb er ældre samling – bøger før 1900 – flyttet fra bogtårnet til de nye sikringsrum i kælderen og en nyindretning af bogtårnet påbegyndt. Katalogsalen er blevet nyindrettet med edb-udstyr til brug for lånerne og har fået ny gulvbelægning. En del af fagbibliografierne er flyttet til læsesalen, der er planlagt istandgjort og nyindrettet i 1991.

I annekset er indrettet fotografisk atelier og kontorlokaler til administrationen.

Da byggebevillingen ikke rakte til, er udgifterne afholdt over bibliotekets drift.

Glaskuplen over bibliotekets forhal udskiftes i 1990.

Når disse nævnte projekter er gennemført resterer en hårdt tiltrængt istandsættelse af de øvrige lokaler i den gamle bygning fra 1938, og biblioteket vil herefter fremtræde som en i alle henseender tidssvarende ramme om den opgave, som i halvfemserne er mere betydningsfuld end nogensinde: betjening af forskningen indenfor natur- og lægevidenskab med informationsmateriale i form af internationale tidsskrifter og bøger.

Økonomi

De fortsat store prisstigninger på bøger og tidsskrifter tvinger biblioteket til at afsige tidsskriftabonnementer og gør det umuligt at tegne nye i de kommende år. Selv om afsigelserne vil blive besluttet med hensyn til benyttelsesfrekvensen, vil det ikke, med mindre ekstrabevillinger gives, være muligt at undgå afsigelser af meget benyttede tidsskrifter.

Man skal i denne forbindelse være opmærksom på, at af 8.741 tidsskrifter i løbende abonnement erhverves kun 4.830 ved køb, mens 3.911 erhverves som gaver, ved udveksling mm. Det er de dyreste tidsskrifter, der er i betalt abonnement, som efterspørges mest.

Samlingerne

Samlingerne er forøget med 24.522 fysiske enheder til 1.296.720 enheder som fylder 22.924 hyldemeter fordelt på bogsal, nærmagasiner og magasinet i Lundtofte.

Samarbejde med Københavns Universitet og Rigshospitalet

Som hovedbibliotek for Københavns Universitet varetager DNLB biblioteksbetjeningen i samarbejde med universitetets institutbiblioteker indenfor natur- og lægevidenskab.

De videnskabeligt uddannede medarbejdere ved DNLB har til opgave som kontaktpersoner til institutterne at formidle ønsker om service og anskaffelse af litteratur, herunder sikre koordinering af tidsskriftholdet. På Zoologisk Museums Bibliotek, på Molekylærbiologisk Centralinstitut og Rigshospitalets medicinske Bibliotek ledes biblioteket af personale udstationeret fra DNLB.

Instituttjenesten har som i tidligere år deskriptivt katalogiseret og edb-registreret tilvækst af bøger og tidsskrifter på samarbejdende institutter til COSMOS og ALBA.

Der er ialt deskriptivt katalogiseret 6.086 bind og foretaget 121 institutbesøg.

I løbet af 1990 vil tidsskriftregistreringen på edb være afsluttet og som resultat heraf vil institutterne modtage en trykt katalog over deres tidsskriftbestand.

Institutterne vil efterhånden kunne få overført deres del af databaserne til egne dataanlæg.

COSMOS

Al udlånsadministration: Udlånsnotering, hjemkaldelse, reservation mm. sker nu via COSMOS.

Lånerne har adgang til hjemme fra egne terminaler at søge og online rekvirere den ønskede litteratur og bestille kopi mod betaling, se om det ønskede er udlånt og selv foretage reservation.

EDB-systemet udbygges i løbet af 1990 med mere maskinkraft.

RC8000 udskiftes med RC9000 og partnere med RC900. Dette skulle give kortere svartider og færre driftsfejl.

Benyttelse og service

Fra den nye bogsal blev åbnet for publikum har lånerne herfra selv fremtaget ca. 30.000 fysiske enheder til hjemlån og ca. 20.000 f.eks. til kopiering på kopiautomat mod betaling.

Fra nærmagasiner uden låneradgang ekspederes mens lånerne venter, fra fjernmagasin til næste dag efter kl. 12. Langt de fleste hjemlån effektueres dog fortsat på basis af indleverede/indsendte rekvisitioner og ekspederes af bibliotekets personale i løbet af max. 8 arbejdsdage. Der rekvireres online via COSMOS eller ALIS ca. 150 f.e./dag. Det samlede udlån fra egne samlinger er steget fra 250.274 f.e. i 1989 til 273.853 f.e. i 1990 eller en stigning på ca. 9 %. Lægges hertil lånernes brug på stedet og indlån fra andre biblioteker, kan den samlede benyttelse opgøres til ca. 300.000 f.e.

Det kan således konstateres, at det nye servicetilbud

– låneradgang til den nyere litteratur opstillet i bogsalen – har opfyldt et latent behov, idet lånernes selv ekspedition udgør ca. 17 % af den samlede benyttelse.

Tages hensyn til, at kun 70 % af den samlede benyttelse ligger i den ny bogsals tidsskrifter 1983ff og bøger 1986ff udgør selv ekspedition 25 %, hvilket er rimeligt højt i betragtning af bibliotekets brugere bor spredt over hele landet, og at interurbanlån udgør over 100.000 f.e.

Edb-dokumentation

Dokumentationsafdelingen har i 1989 modtaget 874 spørgsmål, disse resulterede i 1.285 databasesøgninger i 6 forskellige værter.

Antallet af abonnementer på løbende overvågning inden for MEDLARS systemet var pr. 31. december 1989 98. EPOS/VIRA systemet (løbende litteratur-overvågning inden for biologi, kemi, energi, miljø og landbrugsvidenskab) havde pr. 31. december 1989 35 abonnementer.

Der er i året 1989 foretaget 90 søgninger med rabat for studerende inden for bibliotekets fag.

Emnebestillinger

Danmarks natur- og lægevidenskabelige Bibliotek har modtaget 168 emnebestillinger. Langt de fleste af disse er – ligesom flertallet af litteratursøgninger – medicinske.

Undervisning og vejledning

Dokumentationsafdelingen har i løbet af 1989 holdt 1 MEDLINE introduktionskursus og 4 kurser for læger og biomedicinske forskere. Desuden har der været afholdt 1 internt repetitionskursus.

Derudover har der været afholdt introduktion til medicinske bibliografier for 250 studerende.

Afdelingen fungerer fortsat som »help desk« for de, der har deltaget i kurser, denne funktion er stadig voksende og har i 1989 for en stor del drejet sig om referencestyringssystemer.

2 gange i 1989 har der været holdt åbent hus med ialt 125 demonstrationssøgninger.

Publikumsafdelingen har i 1989 givet vejledning i benyttelse af biblioteket til 12 hold studerende og andre brugere. Hertil kommer den individuelle vejledning, der ydes til fremmødte lånere.

Besøg

Biblioteket har i årets løb haft talrige besøg fra ind- og udland. Her skal nævnes medlemsmøder for Dansk teknisk Litteraturselskab og Dansk Forskningsbiblioteksforening. Desuden et hold fra Lunds Universitetsbibliotek.

Erhvervelser

Fra Carlsbergfonden har biblioteket modtaget 1,4

mill. til køb af Flora Graeca af John Sibthorp i 10 bind med 966 håndkolorerede kobberstik.

Institutionspublikationer

BOGNYT. 1989, NR. 1-3. – Gratis.

COSMOS: Copenhagen Scientific and Medical Online System: Vejledning. Af Jytte Halling et al. 2. udg. november 1989. – Kbh.: DNLB, 1989. – 23 s. – (Publikumsorientering; nr. 11). – ISSN 0905-2798. Afløser tidligere vejledning fra marts 1989, udgivet som Publikumsorientering nr. 10. – Gratis.

COSMOS: En kort vejledning. Kbh.: DNLB, 1989. – Folder. – Gratis.

Linné, Carl: Tal vid Deras Kongl. Majestetets höga narvaro, hållit uti Uppsala, på Stora Carolinska Larosalen den 25. september 1759. Facsimile. – Kbh.: Universitetsbiblioteket 2. afl., 1989. – 5 s. – ISBN 87-7709-006-3. – Kr. 30,50. Genudgivet i facsimile i anledning af indvielsen af Universitetsbibliotekets nybygning og Den danske Linné-Samlings sammenlægning med bibliotekets egne linnæana. Med forord af Poul Aagaard Christiansen.

Periodica ved Universitetsbiblioteket 2: Fortegnelse med bestandsangivelse, januar 1989. Udarb. af Susanne Lindow, Else Marie Lyngholm og Per Sørensen. Kbh.: 1989. Skrifter udgivet af Universitetsbiblioteket 2, Danmarks natur- og lægevidenskabelige Bibliotek (red. Poul Aagaard Christiansen); bd. 4. – ISBN 87-7709-005-8. – Kr. 488.

Prehn, Kell: Danmarks natur- og lægevidenskabelige Bibliotek, Universitetsbiblioteket, 50 år på Nørre Allé. Kbh.: DNLB, 1989. – 36 s. – ISBN 87-7709-007-1. – Gratis.

UB2's opstillingssystem for bøger i bogsalen: Vejledning for publikum. Kbh.: Universitetsbiblioteket 2, 1989. – Folder. – Gratis.

Vejledning i brug af opstillingssystemet for bøger i bogsalen: Oversigt og alfabetisk liste. Kbh.: UB 2, 1989 – (8) s. – Gratis.

Medarbejderpublikationer

Aids prevention: Free condoms from a STD clinic in Copenhagen / Tonny Karlsmark, Erling Segest, Jacob Grindsted, Hans Bay. Genitourinary medicine. – Vol. 65, no. 3 (1989), s. 196.

Børgesen, Lisbeth: Flora på byggegrund ved Universitetsbiblioteket 2 (UB2) / Lisbeth Børgesen, Jette Thomsen. Urt. – 1989, nr. 1, s. 17-21.

Dokumentationsafdelingen ved DNLB/UB2 / Birgit Bülow, Marie Cortsen, Jacob Grindsted, Birgit Lange, Kirsten Sølvsten Sørensen, Jette Thomsen. Ugeskrift for Læger. – Årg. 151, nr. 45 (1989), s. 2988-2990.

Halling, Jytte: Bibliotekssystemet skal være tilgængeligt for alle (interview om edb på DNLB). KommUNI-Cation. – Årg. 1, nr. 3 (1989), s. 6-7.

Madsen, Elsebeth: Fra kaos til COSMOS (om bygge-ri og edb på DNLB). DF-revy. – Årg. 12, nr. 7 (1989), s. 159-160.

Schlichtkrull, Torsten: UB2-UB2 (vejledning om benyttelse og edb) / Torsten Schlichtkrull, Jette Thomsen. Biologi debat. – Årg. 14, nr. 5 (1989), s. 6-10.

Aagaard Christiansen, Poul: Danmarks natur- og lægevidenskabelige Bibliotek: Universitetsbiblioteket på Nørre Alle, København, udvidet og ombygget 1986-1988. Ugeskrift for læger. – Årg. 151, nr. 45 (1989) s. 2987-2988.

Aagaard Christiansen, Poul: Universitetsbiblioteket på Nørre Alle: udvidet og bygget om 1986-1988. Bogens Verden. – Årg. 71, nr. 1 (1989), s. 52-54.

Øvrige artikler om biblioteket og dets samlinger i 1989

Hartung, Martin: Flot udbygning af bibliotek. Berlingske Tidende. – 15-3-1989.

Johansen, Kirsten Elise: Åbne hylder (om den nye bogsal). Hovedområdet. – Årg. 19, nr. 3 (1989), s. 13.

Koppel, Nils: Danmarks natur- og lægevidenskabelige Bibliotek, København / arkitekter: Eva og Nils Koppel, Gert Edstrand. Arkitektur DK. – Årg. 33, nr. 8 (1989), s. 388-392.

Niegaard, Hellen: Nu åbne reoler og brugeradgang til onlinesøgning på UB2 / Hellen Niegaard, Per Nyeng. Bibliotek 70. – 1989, nr. 7, s. 264-265.

Sandermann Olsen, Sven-Erik: Bibliotheca Linnæana Danica: Enestående Linné-samling i nye rammer. Farmaci. – Årg. 146, nr. 11 (1989), s. 328-329.

Sjældent bogværk til Universitetsbiblioteket (Flora Graeca erhvervet med støtte fra Carlsbergfondet). Carlsberg bladet. – 1989, nr. 2, s. 13.

Strid, Arne: Det fornemste af botaniske pragtværker: Bibthorp & Smith's Grækenlandsflora skænket til Universitetsbiblioteket 2. afdeling af Carlsbergfondet. Naturens verden. – 1989, nr. 11/12, s. 409-423.

Kell Prehn

3. Folkeuniversitetet

Historie:

Folkeuniversitetet blev oprettet i 1950 ved en sammenslutning af Folkeuniversitetsforeningen i København (stiftet 1898) og UNIFO, Universitetets Folkeoplysning (stiftet 1946).

Indtil 1967 havde Folkeuniversitetet lokaler i Kommunitetsbygningens tagetage mod Frue Plads, hvorfra det flyttede til Sankt Peders Stræde 19, stuen. I 1971 flyttede kontoret til et af Københavns Universitet indgået privat lejemål i Peder Hvidtfeldts Stræde 9.

Herfra flyttede man i 1977 til de nuværende lokaler i Købmagergade 52, 3. sal.

Folkeuniversitetsvirksomheden i Danmark støttedes indtil 1969 gennem vekslende bevillinger over finansloven efter ansøgning. Med Lov om fritidsundervisning m.v. af 6. juni 1968 lovfæstedes virksomheden (lovens kapitel VI): Statstilskud gives efter faste kriterier og det fastsættes, at universiteterne og de højere læreanstalter skal stille lokaler til rådighed for virksomhedens administration og undervisning.

Folkeuniversitetsvirksomhedens formål er ved forelæsninger og kurser at udbrede kendskabet til videnskabens arbejdsmetoder og resultater. Virksomhedens tilbud udgør en overbygning på Folkeoplysningen i Danmark.

Om idégrundlaget og det danske folkeuniversitets opkomst og udvikling, se i øvrigt Gustav Albeck: Universitet og folk. Bidrag til Folkeuniversitetets historie (Gyldendal, 1984).

Organisation:

Folkeuniversitetet i København ledes af en styrelse på p.t. 9 medlemmer. De fem fakulteter ved Københavns Universitet vælger hver 1 medlem; Studenterrådet kan udpege 1 medlem. Disse medlemmer udpeger indtil 7 yderligere medlemmer, herunder repræsentanter for andre højere læreanstalter i hovedstadsområdet.

Styrelsen var i valgperioden 1. juli 1987-31. juni 1989 sammensat således:

Lektor, dr.theol. Svend Bjerg (Det teologiske Fakultet), lektor, cand.jur. Kirsten Ketcher (Det samfundsvidenskabelige Fakultet), lektor, overlæge, dr.med. J. Boye Nielsen (Det lægevidenskabelige Fakultet), lektor, dr.phil. Jørgen Mejer (Det humanistiske Fakultet), lektor, cand.scient. Ole Graversen (Det naturvidenskabelige Fakultet), Stud.mag. Karsten Borup (Studenterrådet), professor Vagn Lundsgaard Hansen, Ph.D. (Danmarks tekniske Højskole), rektor, lektor, cand.merc. Finn Junge-Jensen (Handelshøjskolen i København), professor Hans Vejleskov (Danmarks Lærerhøjskole). Styrelsen fortsætter uændret i den ny valgperiode fra 1. juli 1989 bortset fra studenterrådets repræsentation. Rådet har udpeget stud.jur. Dan Christensen som nyt medlem.

Styrelsen udpeger et programråd bestående af personer med særligt kendskab til videnskab og folkeoplysning, i alt p.t. 29 personer, samt lederne af Folkeuniversitetets linjestudier. Styrelsen ansætter endvidere en rektor til at forestå institutionens daglige drift.

I beretningsåret er kun sket få ændringer i programrådets sammensætning: Professor, dr.techn. Asger Lindegaard-Andersen er udtrådt, og professor, dr.phil. Henrik Smith er indtrådt. Rådets formand er docent, mag.art. C. H. Koch; docent, dr.phil. Flemming Lundgreen-Nielsen er næstformand.

Folkeuniversitetsvirksomheden i København indgår i en struktur af 6 folkeuniversitetsafdelinger, der

tilsammen dækker landet. Ud over i København findes folkeuniversitetsafdelinger i universitetsbyerne Aarhus, Odense, Aalborg og Roskilde. I det øvrige land varetages virksomheden af Folkeuniversitetets landssekretariat, der er beliggende på Odense Universitet. Folkeuniversitetet udøver sin virksomhed uden for universitetsbyerne gennem lokale folkeuniversitetskomiteer. Af disse var i året 1988 130 aktive.

Folkeuniversitetsudvalget koordinerer og godkender den samlede folkeuniversitetsvirksomhed. Efter en vedtægtsændring i 1986 består udvalget af 9 medlemmer, hvoraf 5 er valgt af universitetsbyernes folkeuniversiteter, 3 af folkeuniversitetskomiteerne og 1 af Dansk Folkeoplysnings Samråd.

Undervisning:

Undervisningens omfang i 1988/89 var 59 forelæsningsrækker og 30 orienteringskurser, i alt 936 timer med tilsammen 4.426 holddeltagere (mod 900 timer og 3.422 holddeltagere i 1987/88); 92 grundkurser, 224 emnekurser, 58 specialkurser og 9 fjernkurser, i alt 11.332 timer med tilsammen 8.288 holddeltagere (mod 10.528 timer og 7.018 holddeltagere i 1987/88). Det samlede timetal er således 12.268 og det samlede deltagertal 12.714 (mod 11.428 timer og 10.440 deltagere i 1987/88). Stigningen i deltagertallet udgør dermed næsten 22 %.

I anledning af 90-året for den første folkeuniversitetsforelæsning i Danmark gennemførtes den 21. februar 1989 et større arrangement i universitetets festsal. 400 af Folkeuniversitetets deltagere samt nogle af Folkeuniversitetets lærere og samarbejdspartnere kunne rummes i salen. Formanden for Folkeuniversitetets styrelse og universitetets rektor talte, og formanden for Ny Carlsbergfondet, mag.art. Hans Edvard Nørregaard Nielsen holdt festforelæsningen »Efteråret i dansk guldalder«. Ved stor imødekommenhed fra Ny Carlsberg Glyptotek var to overordentlig kostbare billeder af Christen Købke transporteret til festsalen, da forelæsningen tog udgangspunkt i de to billeder. Arrangementet sluttede med buffet i gobelinsalen.

Administration:

Folkeuniversitetets kontor, der indtil maj 1989 kun beskæftigede 5 medarbejdere, har fortsat udbygningen af sit edb-administrationssystem, hvorved de mange og store daglige opgaver har kunnet løses stort set uden problemer.

Publikumsekspeditionen og publikumsvejledningen er udvidet, og servicen over for lærerne er forbedret. Produktionen af særligt undervisningsmateriale er øget betydeligt; på kontorets kopimaskiner produceres nu ca. 350.000 tryksider årligt.

Kontorets stab udvidedes i maj 1989 med en halvdags akademisk medarbejder, med henblik på en styr-

kelse af programvirksomheden, herunder redaktionen af semesterprogrammer og øvrige publikationer.

Samarbejdet med det humanistiske fakultet vedr. administrationen af og deltagerrekrutteringen til Åbent Universitet (se Københavns Universitets Årbog 1986 og 1987) ophørte fra sommeren 1989 efter ønske fra fakultetet.

Bjørn Tell Persson

4. Studieskolen i København

Studieskolen i København er en selvejende institution i tilknytning til Københavns Universitet med det formål at tilbyde undervisning for voksne i henhold til Lov om fritidsundervisning m.v. Kap. III, samt andre beslægtede undervisningsopgaver. Undervisningen i dansk for indvandrere på de elementære niveauer udbydes i henhold til Lov om undervisning i dansk for voksne indvandrere efter overenskomst med Københavns Kommune.

Historie:

Studieskolens aktivitet startede i 1950'erne, da Folkeuniversitetet igangsatte en række sprogkurser som supplement til Folkeuniversitetets virksomhed. Kursusvirksomheden i dette regi ekspanderede i 1960'erne og 1970'erne voldsomt og blev i 1977 udskilt som en selvstændig institution under navnet Studieskolen i København.

Styrelse:

Studieskolen i København ledes af en styrelse på 13 medlemmer. Det humanistiske Fakultet udpeger 2 medlemmer blandt de under fakultetet heltidsbeskæftigede lærere, samt 1 medlem blandt de under fakultetet immatrikulerede studerende. Ligeledes udpeger Det naturvidenskabelige Fakultet 1 lærerrepræsentant og 1 studenterrepræsentant. Studieskolens lærerråd udpeger 4 medlemmer, Studieskolens fagkonsulentråd 2 medlemmer og Studieskolens TAPråd 2 medlemmer.

For årene 1988 og 1989 havde de 2 fakulteter udpeget lektor Thorkil Damsgaard Olsen (Institut for nordisk Filologi), lektor Lisbet Falster Jacobsen (Institut for germansk Filologi), lektor Erik Schou Jensen (Geologisk Museum), stud. scient. Torkil Bang og stud.mag. Lisbeth Thing Mortensen.

Studieskolens medarbejdere havde udpeget exam.art. Hans-Jørgen Andersen, cand.mag. Bolette Brøndum-Nielsen, cand.phil. Inge Hansen, cand.phil. Bir-

gitte Hertz, exam. art. Bodil Jeppesen, ass. Vibeke Pedersen, exam. art. Lars Skov og ass. Inge Worm.

Terminer:

Studieskolens kurser starter 8 gange om året, 3 terminer i efterårssemesteret, 3 i forårssemesteret og 2 som- merterminer med intensiv undervisning.

Undervisning:

Studieskolens tilbud omfatter sprogundervisning på alle niveauer, samt emner og fag, der kendes fra undervisningen i folkeskolen, gymnasiet og HF, herunder naturvidenskabelige fag og edb. Derudover tilbydes undervisning i andre beslægtede fag. Undervisningstilbuddene henvender sig til alle, men Studieskolens særkende er især sprogundervisning på niveauer og i sprog, der stort set ellers kun findes på universiteterne. Studieskolens undervisning benyttes ligeledes af studerende fra alle grene af undervisningssektoren som supplement til den normale undervisning for at forbedre standpunkt i de sproglige og naturvidenskabelige fag.

Fagudbuddet er ikke ændret meget i beretningsåret. Enkelte nye sprog er kommet til, ligesom der til stadighed udvikles nye niveauer opad i dansk for udlændinge. Bevillingssituationen i Københavns Kommune gør, at udbuddet i dansk på de elementære niveauer til stadighed er svagt faldende.

Rekvireret af Det humanistiske Fakultet og Det internationale Kontor varetog Studieskolen i sommeren 1989 intensiv undervisning i dansk sprog for ca. 15 amerikanske studerende, før de som led i universitetets udvekslingsprogram kunne følge universitetets undervisning.

Lærerrekruttering:

Studieskolens lærere er alle yngre kandidater eller ældre fagstuderende. For disse sidste udgør Studieskolen en værdifuld og studierelevant arbejdsplads. Dette giver sig da også udslag i specialevalg, hvor materiale indsamles og teorier afprøves i praksis.

Omfang:

Studieskolens undervisning omfattede i 1988/89 i alt ca. 1.500 kurser med ca. 22.000 deltagere svarende til ca. 52.000 undervisningstimer. Heraf var ca. 19.000 timer dansk for udlændinge.

Ca. 400 kandidater tilmeldte sig Studieskolernes danskprøver, der afholdes i samarbejde med Studieskolerne i Århus og Odense. Disse prøver benyttes af universiteterne og andre højere læreanstalter som suppleringsprøver for udenlandske studerende.

Jørgen Jørgensen

5. Denmark's International Study Program

Fonden Denmark's International Study Program er en selvejende uddannelsesinstitution, som pr. 1. august 1988 overtog de internationale aktiviteter, som siden 1959 havde været drevet som en selvstændig afdeling, DIS Study Program, under DIS, Danmarks Internationale Studenterkomité.

Ny struktur

En arbejdsgruppe nedsat af Direktoratet for de videregående Uddannelser i august 1988 fremkom i marts 1989 med et notat omhandlende arbejdsgrundlag og forretningsplan samt fremtidig overordnet organisation, herunder vedtægter for fonden Denmark's International Study Program.

I april 1989 tiltrådte undervisningsministeren det udformede grundlag for den fremtidige drift af DIS Study Programs aktiviteter, og at Undervisningsministeriet ville indgå i det rekonstruerede DIS Study Program aktiviteter ved at udpege tre medlemmer til bestyrelsen for fonden Denmark's International Study Program. Ministeriet udpegede rektor Ove Nathan, økonomidirektør Jens N. Christiansen og direktør Torben Nielsen som ministeriets repræsentanter. Københavns Universitets Konsistorium tilsluttede sig på et møde d. 10. maj 1989 med enkelte forbehold og bemærkninger en indstilling fra Universitetets Internationale Udvalg om Københavns Universitets deltagelse i Fonden Denmark's International Study Program. Københavns Universitets rektor udpegede lektor John E. Andersen til bestyrelsen. Rektor for Handelshøjskolen udpegede afdelingsleder Lauge Stetting, og rektor Bente Beedholm indtrådte på vegne af Kunstakademiets Arkitektskole i bestyrelsen. DSF udpegede stud.jur. Dan Holm Johansen. De til institutionen knyttede deltidsansatte lærere udpegede advokat Anders Thorbøl. De administrative medarbejdere ved institutionen udpegede regnskabschef Deborah A. Kaplan til bestyrelsen. På bestyrelsens årsmøde d. 12. juni 1989 konstituerede bestyrelsen sig med rektor Ove Nathan som formand.

Institutionens formål og idégrundlag

Institutionens formål er ifølge vedtægterne:

§ 2.

- at virke for mellemfolkelig forståelse blandt studerende af alle nationaliteter
- at yde undervisning på normalt universitetsniveau på engelsk til udenlandske universitetsstuderende
- at virke for internationalisering af den videregående uddannelse, international uddannelses- og kulturformidling samt bidrage til bistand til udviklingslandene på uddannelsesområdet.

§ 3.

Institutionen kan søge nævnte formål virkeliggjort gennem sin egen virksomhed, ved etablering af særskilte institutioner m.v. eller i samarbejde med læreanstalter og institutioner, organisationer eller virksomheder.

Idégrundlag

Study Programs idégrundlag er at dygtiggøre udenlandske studerende inden for deres fag, at bibringe dem viden om dansk kultur og færdigheder i dansk sprog, og viden om Europa (Vest- og Øst), samt at hjælpe dem til at udvikle sociale færdigheder til at fungere i en verden af indbyrdes afhængige samfund i hurtig udvikling.

Undervisningsprogrammet er et bredt integreret undervisningsprogram i den forstand, at det undervisningsmæssige, tværkulturelle og emotionelle indgår i en helhed.

Study Program er en dansk uddannelsesinstitution, som forbinder dansk universitetstradition med traditioner fra den danske folkehøjskole. Undervisningsprogrammet sigter derigennem til dels mod den amerikanske »liberal arts« tradition, hvor den akademisk lødige indsats og det kulturelt berigende er uadskillelige elementer i en læreproces, hvis højeste mål er den studerendes samlede personlighedsudvikling gennem uddannelse, dygtiggørelse og videnerhvervelse.

Undervisningsprogrammet retter sig primært mod nordamerikanske undergraduate studerende i deres tredje eller fjerde universitetsår. Adgang til programmet er selektiv. De studerende skal opfylde en række akademiske forudsætninger, bl.a. et karaktergenemsnit på B (3 på en 4-skala). Undervisningspro-

grammet forener i øvrigt dansk og amerikansk højere uddannelses-tradition. Undervisningssproget er engelsk, forløbet er på et eller to semestre. Strukturen er opbygget således, at resultatet af opholdet i København, normalt efter forudgående aftale med de udenlandske hjemmeinstitutioner, indgår i opfyldelsen af eksamenskrav ved det pågældende universitet. Der undervises i fag, som kun eller bedre kan læses i Danmark, lærerkræfterne er danske, studieture og faglige ekskursioner indgår i undervisningen. Undervisningsprogrammet er fagligt og arbejdsmæssigt krævende.

Undervisningsprogrammet indgår i et samlet servicekoncept, hvor ydelsen ud over undervisningen omfatter informationsmateriale inden semesterstart, flytransport, en uges orienteringsprogram i København inkl. danskundervisning, et familieopholdsprogram, studievejledning, bibliotek, karakteroverførselsprocedurer, kulturelle og sociale arrangementer samt løsningen af praktiske forhold omkring visum, sygesikring, forsikringer m.v.

Undervisningsprogrammet er udviklet og administreret i tæt samarbejde med et internationalt netværk af universiteter især i USA med henblik på løbende at afspejle de studerendes akademiske og kulturelle behov.

Undervisningsprogrammet skal økonomisk kunne hvile i sig selv. Det udbydes på markedsvilkår i konkurrence med universitetsprogrammer for amerikanske studerende især i England.

Udvikling i studentertal

Nedenfor er anført studentertallet for 1989 sammenlignet med 1988.

	Forår		Sommer	Efterår	1989
	1.sem.	2.sem.		1.sem.	I alt
Liberal Arts	110	25		116	251
Int'l Bus. Studies	42	14		55	111
Arch./Design Stud.	7	30	37	44	118
I alt 1989	159	69	37	215	480
I alt (1988)	(199)	(80)	(30)	(263)	(572)

Danish-American Conference, DAC 1989

The Eleventh Biennial DIS Danish-American Conference, DAC blev afholdt på ISS Mangement Center i Holte d. 15. til 18. juni og i Bruxelles d. 19. til 21. juni 1989. Den dansk-amerikanske konference samlede ialt 181 deltagere, heraf 85 oversøiske repræsenterende 58 udenlandske universiteter. Konferencen omhandlede problemstillinger omkring international uddannelse, studentermobilitet, m.v. Der var særlig fokus på un-

dervisningsprogrammet og dets udvikling samt på ERASMUS og det heraf følgende ændrede study a-broad landskab i Europa.

Integration mellem amerikanske og danske studerende

Study Program har haft et mindre antal ikke oversøiske studerende, primært danske, som deltager i dele af programmet via Handelshøjskolen i København.

	HA	Sproglig Fakultet	APIM
1985	29	—	8
1986	23	—	12
1987	19	—	—
1988	18	—	22
1989	18	11	28

En del af de studerende fra Sproglig Fakultet og APIM er ERASMUS studerende.

Der foregår en værdifuld social kontakt med Engelsk Fagråd, Københavns Universitet. Der er fra de amerikanske studerendes side udtrykt stærkt ønske om yderligere akademisk integration med danske universitetsstuderende. Forhandlinger herom ventes iværksat med Københavns Universitet.

Anders Uhrskov

6. Universitetets og øvrige højere læreanstalters Studenter-Gymnastik

USG står for Universitetets og øvrige højere læreanstalters Studenter-Gymnastik. Øvrige højere læreanstalter omfatter i dag Københavns Tandlægehøjskole, Danmarks farmaceutiske Højskole, Den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, Handelshøjskolen i København, Kunstakademiet og Det kgl. Musikkonservatorium.

Institutionen oprettedes ved Københavns Universitet den 1. oktober 1918. Man startede med 2 gymnastikhold for mandlige studerende i Studenterforeningen, samt et hold i K.F.U.M.'s gymnastiksal i Rosenborggade (under ledelse af N. C. D. Petersen). I 1920 kom de kvindelige studerende med – også i gymnastik – (under ledelse af cand.mag. fru Agnete Bertram).

I tidens løb udvidedes tilbuddene til også at omfatte andre idrætsgrene med gymnastik. USG var også først i rækken med at introducere nye idrætsgrene (basketball, volleyball, svømmedykning for blot at give et par eksempler).

Opbygning:

Om opbygningen af USG anno 1990 kan man kort og godt sige, at institutionen består af 7 klubber – 6 konkurrenceidrætsklubber og 1 motionsidrætsklub. De 6 konkurrenceidrætsklubber består af en gymnastikklub, en svømmeklub, en håndboldklub, en basketballklub, en volleyballklub og en badmintonklub.

Motionsidrætsklubben er langt den største. Sagt på en anden måde: Fordelingen i USG i dag er ca. 15 % konkurrenceidrætsudøvere og ca. 85 %.

En klub kun for studenter?

Gennem de sidste 10 år er vi ofte blevet stillet over for spørgsmålet: »Hvorfor specielt en klub for studenter?«

En studenterklub kan have sine rent praktiske fordele:

1. Bedre udnyttelse af ressourcerne (mellemtimer kan benyttes),
2. Studerendes semestre muliggør, at vedligeholdelse og forbedringer af idrætsanlæg kommer mindre på tværs, end de ville gøre i »civile klubber«.

Formål

USG's formålsparagraf har siden stiftelsen været: »Under kammeratlige former at give unge under uddannelse en alsidig systematisk motion, der kan modvirke det stillesiddende studielivs skadelige indflydelse på arbejdsevne og velbefindende«.

USG's bestyrelse består af en repræsentant fra de højere læreanstalter, en repræsentant fra konkurrenceklubber, en repræsentant fra USG's motionsidrætter, samt USG's inspektør (altså i alt 4 personer).

USG's repræsentantskab består af:

- 1) en repræsentant for hver af de motionsidrætter, der er på USG's program (9).
- 2) En repræsentant for hver af de højere læreanstalter (7).
- 3) En repræsentant for hver af konkurrenceidrætsklubberne (6).

Et fuldtalligt repræsentantskab omfatter således i alt 22 personer.

Fordele:

USG udmærker sig derved, at den under samme tag kan tage sig af både konkurrencefolk og af motionister og med fordelingstallene 15 % 85 % (ca. 400/2250 personer).

Dette er ret enestående. Man har i tidens løb gjort sig sine tanker om, hvem der ville blive »sorteper« i tilfælde af, at USG af en eller anden grund skulle nedlægges. De 400 ville nemt kunne optages i andre konkurrenceidrætsklubber, mens størstedelen af de 2250 (motionister) ville opgive at motionere, dels fordi de ville have svært ved for det første at finde et andet sted eller klub, dels fordi den atmosfære, der er fremherskende i USG simpelthen er umulig at opdrive andetsteds.

Økonomi:

USG fik i 1975 status om selvejende institution, hvilket indebærer, at kontingenterne nu kan følge prisudviklingen. Før 1975 nyttede det ikke at sætte kontingenterne op for at få flere penge til rådighed, idet alle indbetalte kontingenter, hvad enten de var høje eller lave, blev overført til statens indtægtskonto. Der var således intet grundlag for at forøge studenternes udgifter, idet de intet selv ville få for pengene.

USG finansieres i dag først og fremmest af de indbetalte kontingenter.

Vi får endvidere løntilskud til administrationen fra Københavns Universitets budget.

Tidligere havde vi endnu et privilegium, idet vi var fritaget for lokaleleje i Danmarks Højskole for Legemsøvelsens lokaler.

Siden indførelsen af begrebet »indtægtsdækket virksomhed« ser det desværre ud til, at denne fordel med Undervisningsministeriets billigelse skal forsvinde, således at studerende – der i mange tilfælde i forvejen er hårdt spændt for – nu bliver tabere, idet USG i modsætning til andre idrætssklubber er blevet nægtet støtte af Københavns Kommune i henhold til fritidsloven. Kommer vi ikke ind under denne lov, går vi dystre udsigter i møde.

Niels Aage Madsen

7. UNI.C

Danmarks Edb-center for Forskning og Uddannelse

DENet

Danmarks Edb-center for Forskning og Uddannelse, UNI.C, har siden 1988 stået for opbygning og drift af et højhastigheds-datanetværk, overvejende finansieret af Undervisningsministeriet via dets Edb-kapacitetsudvalg. Ved indgangen til 1989 var Datalogisk Institut, H. C. Ørsted Institut, Indre By Terminal og Niels Bohr Institut tilsluttet.

I løbet af 1989 er yderligere tilsluttet Astronomisk Observatorium, August Krogh Institut, Geofysisk Institut, Geografisk Institut, KU Amager, Panum Institut og Det teologiske Fakultet. I starten af 1990 tilsluttes endelig Institut for biologisk Kemi B.

I foråret 1990 vil netværket udover KU og UNI.C have tilslutning til stort set alle øvrige DVU institutioner for forskning og videregående uddannelser. Herudover er der forbindelse til en række offentlige forskningsinstitutioner i Danmark, f.eks. Risø, samt til alle forskningsbibliotekernes databaser, herunder DKB og DNLB.

Netværket tilbyder bl.a. interaktiv terminaltrafik, filtransport og elektronisk post, ikke blot mellem danske anlæg, men også til andre nordiske, amerikanske og enkelte mellemeuropæiske anlæg.

Elektronisk post er dog mulig til hele verden.

DANDOKbasen

Oplysninger om dansk forskning findes i dag spredt i universiteternes og de høje læreranstalters årsberet-

ninger, i forskningsrådenes og andre bevilgende myndigheders oversigter og i virksomheders årsberetninger. Det har med få undtagelser ikke været muligt et enkelt sted at skaffe sig overblik over, hvad der forskes i inden for forskellige områder. Samtidig har mange forskningsinstitutioner erkendt et behov for supplerende metoder til at formidle viden om resultaterne af deres forskning.

DANDOK, Statens Udvalg for videnskabelig og teknisk Information og Dokumentation, har for at opfylde disse behov finansieret opbygningen af en central forskningsdatabase DANDOKbasen. Københavns Universitet har fra starten deltaget i projektet, idet Københavns Universitets PUF database blev udvalgt som den første deldatabase i DANDOKbasen.

Projektet ledes iøvrigt af en daglig projektledelse ved Birgit Pedersen, Forskningscenter Risø. UNI.C er værtscenter for DANDOKbasen og UNI.C har stået for opbygningen i samarbejde med Forskningsbibliotekernes Edb-kontor.

DANDOKbasen kan indeholde oplysninger om publicerede forskningsresultater, beskrivelser af igangværende forsknings- og udviklingsaktiviteter samt interesseprofiler for personer, institutter og virksomheder.

Alle institutioner og virksomheder med forskningsaktiviteter samt forskningsråd og andre bevilgende instanser kan lægge information ind i DANDOKbasen.

I øjeblikket rummer DANDOKbasen oplysninger fra Københavns Universitet, Forskningscenter Risø samt de 2 forskningsprogrammer BIO (bioteknologi) og FTU (forskning som støtte for teknologisk udvikling). Der er desuden truffet aftale med forskningsdirektoratet, Handelshøjskolen i København, Danmarks tekniske Højskole m.fl. om levering af data.

Edb-kapacitet og decentral service

UNI.C har i mange år leveret Edb-kapacitet til mange institutter på Københavns Universitet. I de senere år er dette samarbejde blevet udvidet til også at omfatte andre ydelser.

Eksempelvis har UNI.C i dag et samarbejde med Niels Bohr Institutet, der blandt andet dækker følgende områder:

- En aftale vedrørende NBI's VAX 8650-anlæg, der er placeret på instituttet, og hvor UNI.C dels har ansvaret for driften af anlægget, dels for systemvedligeholdelse og opdatering.
- Anvendelse af centrrets supercomputer til afvikling af beregningstunge opgaver indenfor kvantemekanik, molekyle-dynamik m.m.
- Brug af generel Edb-kapacitet på flere af centrrets hovedanlæg.

Dorte Olesen